

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1 Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Stredná odborná škola Pruské, Pruské 294
4. Názov projektu	Industry 4.0-prepojenie teórie s praxou
5. Kód projektu ITMS2014+	312010AIN7
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti a kritického myslenia
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr.Janka Hajdúchová
8. Školský polrok	Prvý polrok 2021/2022
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	http://www.sospruske.sk/prepojenie-teorie-s-praxou/pedagogicky-klub-citateľskej-gramotnosti-a-kritickeho-myslenia.html?page_id=10540

Úvod:

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti – prierezové témy sú vytvorené pedagogickými zamestnancami, ktorí zastupujú vzdelávacie oblasti platného ISCED 3A, ako napr.: matematika a práca s informáciami, jazyk a komunikácia, človek a príroda, človek a spoločnosť a tiež pedagogickými zamestnancami vyučujúcimi odborné predmety.

Klub pracuje počas školského roka 2021/2022 od septembra 2021 do januára 2022 a jeho udržateľnosť vychádza z koncepcie SOŠ.

Spôsob organizácie: stretnutia dvakrát do mesiaca, dĺžka jedného stretnutia: 3 hodiny.
Zrealizované stretnutia pedagogického klubu v období od septembra do januára 2022:

- september 2021 - 07.09.2021; 21.09.2021 - 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.
- október 2021 - 05.10.2021; 19.10.2021 - 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.
- november 2021 - 10.11.2021; 24.11.2021 - 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.
- december 2021 - 08.12.2021; 22.12.2021 - 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.
- január 2022- 11.01.2022; 25.01.2022 - 2 stretnutia, každé v trvaní 3 hod.

Zameranie pedagogického klubu:

Pedagogický klub sa bude zameriavať na rozvoj čitateľskej gramotnosti v rámci vzdelávacích

oblastí platného ISCED 3, ako prierezovej témy.

Cieľom realizácie aktivít pedagogického klubu je zvýšenie odborných kompetencií pedagogických zamestnancov pre ďalšie zvyšovanie úrovne čitateľskej gramotnosti žiakov naprieč vzdelávaním.

Čitateľská gramotnosť je dôležitou schopnosťou žiaka a nevyhnutným predpokladom pre ďalší osobnostný a profesijný rast žiaka.

Žiak s primeranou úrovňou čitateľskej gramotnosti dokáže:

- Hľadať súvislosti medzi javmi.
- Pýtať sa a hľadať odpovede.
- Vytvárať vizuálne a iné, zmyslové predstavy (myslieť abstraktne).
- Vytvárať hodnotiace posúdenia.
- Identifikovať najdôležitejšie myšlienky v texte (kriticky myslieť).
- Vytvárať syntézu poznania.

V rámci činnosti pedagogického klubu sa chceme zaoberať najefektívnejšími metódami a stratégiami pre rozvoj čitateľskej gramotnosti. Čitateľská gramotnosť má dve hlavné línie: základnú a kritickú. Základná zahŕňa znalosti, schopnosti, postoje uplatňované pri výbere textu a samotné čítanie s porozumením. Kritická čitateľská gramotnosť zahŕňa znalosti, schopnosti a postoje pri hodnotení informácií v texte s ohľadom na jeho obsahovú a formálnu stránku (napr. argumentácia), posudzovanie obsahu textu porovnávaním s vlastnými skúsenosťami, spôsob čítania a stratégia práce s textom. Obe zložky sú neoddeliteľné a vzhľadom ku komplexným potrebám spoločnosti a trhu práce sú pre absolventov SOŠ nevyhnutné.

Ďalšie činnosti realizované v rámci pedagogického klubu:

- Tvorba Best Practice.
- Prieskumno-analytická a tvorivá činnosť týkajúca sa výchovy a vzdelávania a vedúca k zlepšeniu a identifikácii OPS.
- Výmena skúseností pri aplikácii moderných vyučovacích metód.
- Výmena skúseností v oblasti medzi-predmetových vzťahov.
- Tvorba inovatívnych didaktických materiálov.
- Diskusné posedia a štúdium odbornej literatúry.
- Identifikovanie problémov v rozvoji čitateľskej gramotnosti žiakov a možné riešenia.

Stručná anotácia

Pedagogický klub čitateľskej gramotnosti - prierezové témy sa zaoberal nasledujúcimi témami:

- tvorba a zdieľanie Best Practice – efektívne metódy vzdelávania zvyšujúce úroveň čitateľskej gramotnosti,
- diskusné posedenie k preštudovanej odbornej literatúre súvisiacej s najnovšími poznatkami z oblasti čitateľskej gramotnosti,
- zásady tvorby OPS, prezentácia,

- metódy práce s textom a tvorba inovatívnych didaktických materiálov,
- práca s odborným textom,
- brainstormingové metódy,
- kognitívne metódy.

Kľúčové slová

Čitateľská gramotnosť, Best Practice, analýza, metódy.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Zámerom nášho výstupu je popísať aktivity zrealizované učiteľmi, členmi pedagogického klubu na zasadnutiach pedagogického klubu čitateľskej gramotnosti– prierezové témy.

Priblíženie témy:

Čitateľská gramotnosť je schopnosť čítať a písať na takej úrovni, ktorá pomáha človeku dostatočne porozumieť všetkým typom textu a v akejkoľvek forme. V 21. storočí je spoločnosť založená na vedomostiach a neustále sa rozrastajúcich sa nových technológiách, ktoré určujú smerovanie pracovného trhu. Koncepcia priemyslu zasahuje do všetkých vzdelávacích oblastí a jej rozvoj je založený na dostatočnej úrovni čitateľskej gramotnosti žiakov. Čitateľská gramotnosť je teda samozrejmosťou, ktorú je potrebné rozvíjať a podporovať od detstva po seniorský vek.

Výsledky medzinárodných testov PIRLS a PISA však ukazujú, že každý piaty 15-ročný spolu s takmer 55 miliónmi dospelých Európanov nemá základné čitateľské zručnosti. Nemôžu sa dostatočne podieľať na kultúrnom a občianskom živote, ich celoživotné vzdelávanie a osobnostný rozvoj stagnuje. Ďalším alarmujúcim faktom je, že za posledných desať rokov sme sa v čitateľskej gramotnosti zlepšili iba o nepatrný krok.

Jadro:**Popis témy/problém**

Čítanie a čitateľská gramotnosť tvoria nevyhnutný predpoklad na rozvíjanie kľúčových kompetencií, predovšetkým kompetencie k učeniu sa, a čoraz viac sa využívajú ako nástroj na dosiahnutie ďalších cieľov v pracovnom i osobnom živote. Čítanie trénuje a cibrí lineárne, postupné, sekvenčné myslenie, ako aj sústredenosť a koncentráciu. Vytvára u ľudí návyk a spôsobilosti, ktoré tvoria základ tvorivého myslenia, obohacujú ich vlastnú životnú filozofiu a zdokonaľujú ich schopnosť riešiť a zvládať osobné problémy na základe otvoreného myslenia, ktoré nie je uzavreté v nemenných obsahoch. Formulované inými slovami: nedostatočná, nevyzretá čitateľská (a informačná) gramotnosť vedie v konečnom dôsledku k vážnym problémom pri štúdiu, ako aj pri uplatňovaní nárokov na trhu práce. Mládež sa stáva tzv. funkčne či sekundárne negramotnou, čo môže vyústiť nielen ku zníženiu vzdelanosti a konkurencieschopnosti spoločnosti, resp. štátu, ale následne tiež k ohrozeniu demokracie (ľudia sú napríklad viac ovplyvňovaní manipuláciou, reklamou či populistickými kampaňami).

Pojem čitateľská gramotnosť bol zavedený medzinárodnými štúdiami gramotnosti PIRLS a PISA. Pri čitateľskej gramotnosti sa hlavný dôraz kladie na funkčný charakter čítania za účelom rýchleho získavania a efektívneho spracovania informácií. Čitateľská gramotnosť sa prelína s ďalšími oblasťami gramotnosti (prírodovedná, matematická, informačná, sociálna a ďalšie), preto je jej rozvoj veľmi dôležitý pri osvojovaní zručností, rozvíjaní schopností a pri získavaní vedomostí v ďalších vzdelávacích oblastiach.

Problémom je neustále pretrvávajúca podpriemerná úroveň čitateľskej gramotnosti, ktorá sa overuje v rámci medzinárodných štúdií. Riešenie situácie, otázkou ako zvýšiť úroveň čitateľskej gramotnosti našich žiakov, sme riešili počas zasadnutí nášho pedagogického klubu.

Záver:**Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov**

Odporúčame vo vyššej miere aplikovať komunikačné metódy *do výučby, ako je napríklad diskusia*:

Diskusia predstavuje výmenu názorov na určitú tému. Diskutujeme v politike, v kultúre, v každej oblasti nášho života. Diskusia je vnímaná ako jedna z nutných podmienok, ak chceme prijať správne rozhodnutie. Pri prijímaní určitého tvrdenia alebo opatrenia bez predchádzajúcej diskusie na danú tému, považujeme potom takéto rozhodnutie skôr za negatívne. Kto nediskutuje so svojimi spolupracovníkmi, spolužiakmi- považuje sa za človeka uzavretého.

Zhodujeme sa, že diskusia je dôležitá z týchto dôvodov:

- Umožňuje nám formulovanie názoru, tvrdenia.
- Šírimo informácie medzi ľuďmi.
- Je to zdroj poznania.
- Učí nás byť kreatívnymi.
- Vytvára obraz o nás samotných.

- Musí však prebiehať na určitej úrovni a riadiť sa pravidlami.

Umenie správne diskutovať, neznamená „odstaviť“ spoločníka v diskusii argumentmi, ale naopak spoločne s partnerom v diskusii objaviť pravdivé tvrdenie- prípadne upozorňovať na chyby, ktoré vo svojich úvahách urobil.

Mali by sme sa snažiť správne sa pýtať. Znamená to, že sa vyhýbame otázkam, ktoré sú vlastne inštrukcie. Inštrukcie nie sú spôsobom ako rozvíjať kritické myslenie a kreativitu žiaka. Vhodné sú konštruktívne otázky, ktoré sa spájajú s otváraním nových možností a prinášajú viac spôsobov riešenia problému. V bežnej konverzácii sa takmer nevyskytujú.

Zásady dialógu, ktoré odporúčame dodržiavať:

- Striedanie replík (replika je prehovor jedného žiaka do dialógu – trvá, kým nezačne hovoriť iný partner).

Dialóg sa skladá z replík idúcich za sebou. Ak táto podmienka nie je splnená, môže ísť o monológ.

- Striedanie roly hovoriaceho a počúvajúceho. Jeden žiak hovorí, druhý počúva, potom si roly vymenia.
- Jeden žiak reaguje na druhého žiaka. Dialóg je aktívny – žiak A vo svojej replike reaguje na žiaka B, aktívne počúvanie. Počúvajúci dáva najavo, že hovoriaceho počúva. Ak tento prvok nie je prítomný, môže to viesť k rozpadu dialógu, alebo môže vyvolať stiesnený stav hovoriaceho.
- Hľadanie spoločného významu. Partneri rozhovoru sa usilujú porozumieť si, dospieť k spoločnému významu.

V rámci stretnutia sme vytvorili rôzne aktivity ktoré slúžia na rozvoj kompetencií diskutovať o probléme/texte.

Aktivita

Nájdí najznámejšie „argumentačné klamy“ používané v diskusii.

Študenti pracujú v tímoch. Vyhľadávajú a analyzujú rečnícke triky. Zdroj informácií – internet, odborné zdroje.

Nájdene rečnícke triky:

- Kto ma nepodporí, je môj nepriateľ ! (Falošná dilema)
- Môj názor je terčom kritiky, tak ako to bolo aj u Galilea a predsa mal pravdu.

(Galileovský syndróm)

- Geocentrická hypotéza pretrvávala storočia. (Argument historický)

- Keď tomu verí toľko ľudí, musí to byť pravda. (Argument veľkého počtu)

- Musí to byť pravda, videl som to! (Argument osobnej skúsenosti)

- Musí to byť pravda, veď to povedal sám X.Y.! (Argument authority)

Pripájame tiež výber z ďalších komunikačných metód pre rozvoj čitateľskej gramotnosti a schopnosti porozumieť textu, ktoré odporúčame vo vyššej miere implementovať do výučby:

V – Chv – D

Metóda, ktorej názov vychádza z troch krokov, ktoré určujú otázky:

Čo vieš o téme? Čo by si chcel vedieť? Čo si sa dozvedel? Žiaci si zapisujú do zošita svoje odpovede na prvé dve otázky pred čítaním neznámeho textu a po spracovaní informácií z textu odpovedajú písomne na tretiu otázku a nakoniec porovnajú všetky tri záznamy a komentujú ich.

Postup 3 – 2 - 1

Žiak vyhodnocuje získané informácie v týchto krokoch:

- 3 dôležité veci, ktoré boli v texte – vyhladá 3 informácie, ktoré považuje za dôležité.
- 2 veci, ktoré ťa zaujali – vypíše dve informácie, ktoré žiaka zaujali preto, že ide o nové informácie, alebo ktoré neboli v súlade s doterajšími vedomosťami žiaka a pod.
- 1 vec, na ktorú si v texte nenašiel odpoveď – mohlo ísť o menej zrozumiteľný text, nedostatok skúseností alebo predchádzajúcich vedomostí žiaka a pod.

Postup 5 – 4 – 3 – 2 – 1

Ide o podobný postup s ďalšími krokmi v tejto štruktúre:

- 5 nových informácií,
- 4 informácie týkajúce sa hlavnej myšlienky,
- 3 nové slová, ktoré si našiel v texte,
- 2 informácie, ktoré si už poznal,
- 1 vec, na ktorú si nenašiel v texte odpoveď.

Odporúčame posilnenie pochvaly, ako významného prvku motivačného procesu k rozvoju čitateľskej gramotnosti žiakov.

Preto odporúčame:

1.Vytvoriť príležitosť, aby sme mohli každého žiaka pochváliť. Dá sa to dosiahnuť pomocou individualizovaných úloh, ktoré zohľadňujú špecifickosť každého žiaka. Učiteľ na základe poznania ich možností im dá splniť také úlohy, v ktorých môžu vyniknúť.

2.Hodnotiť najmä významné veci - nielen výsledok, ale aj vzťah k vykonávanej činnosti.

Všímať si treba tvorivosť, samostatnosť a nezávislosť úsudku, pomoc iným, snahu prekonávať prekážky, ktoré stoja v ceste pri dosahovaní výkonov.

3. Keď chceme žiakov viesť k tvorivosti je u nich potrebné budovať tzv. vnútornú motiváciu, pod ktorou sa najčastejšie rozumejú hodnotová orientácia, záujmy, určitá potreba, popud a ďalšie. Vnútorná motivácia je považovaná za najzávažnejší moment tvorivej práce. Na prvé miesto by sa preto malo dostať sebahodnotenie (pocit vlastnej vnútornej hodnoty).

- žiak musí byť vedený k dôkladnému uvažovaniu o svojich základných motívoch, a to v príjemnej atmosfére, kde je osobnosť rešpektovaná a uznávaná inými,
- prostredie má prispieť k tomu, aby žiak dokázal, bol schopný transferu svojich motívov do krátkodobého a dlhodobého plánovania cieľov,
- prostredie má prispieť k plánovaniu konkrétnej a pritom realistickej činnosti, ktorá smeruje k dosiahnutiu cieľov,
- prostredie má pomôcť človeku naučiť sa prijímať zodpovednosť za zvolené ciele, činnosť, ako aj za úspech.

Odporúčame aj v druhom polroku 2021/ 2022 pokračovať v činnostiach nášho pedagogického klubu.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr.Janka Hajdúchová
12. Dátum	27.01.2022
13. Podpis	Ochrana osobných údajov
14. Schválil (meno, priezvisko)	Ing. Jozef Hudec
15. Dátum	30.01.2022
16. Podpis	Ochrana osobných údajov